

the style of the era, shaped the scope and genre of the character, the specific characteristics of the composer of the work performed, the individual performing style of the singer, etc.

Key words: stroke mastery of the violin, stroke, stroke technique, articulation, articulatory approach.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2016 р.

Прийнято до друку 30.05.2016 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ваховський Л. Ц.

УДК 378.147:37.011.3-051:78

Л. Г. Гаврілова, О. О. Пікула

СТРУКТУРНО-ЗМІСТОВИЙ КОНТЕНТ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНОГО КОМПОНЕНТУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Поняття професійної компетентності вчителя музики разом із близькими йому категоріями фахової, методичної компетентності, а також деякими предметними компетенціями музиканта-педагога в останнє десятиліття міцно увійшло до наукового обігу музично-педагогічної теорії і практики, що цілком відповідає сучасній освітній парадигмі, яка розглядає компетентнісний підхід як один зі стратегічних напрямів державної політики в освітній сфері. Цей підхід передусім орієнтує на досягнення певного освітнього результату, його фундаментальні категорії (поняття “компетентність” та “компетенція”, базові й ключові компетентності) вповні відображають різноманітні сфери буття людини, сприяють досягненню успіхів у житті, професійному становленню, підвищують ефективність функціонування суспільних інститутів тощо.

Основні категорії компетентнісного підходу ретельно проаналізовані в наукових розвідках Н. Бібік, Т. Байбари, М. Головань, І. Зимньої, Л. Карпової, В. Краєвського, О. Локшиної, В. Лозової, А. Маркової, О. Овчарук, О. Онопрієнко, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторського та багатьох інших науковців. В останні роки з'явилися окремі педагогічні дослідження, пов'язані із впровадженням компетентнісного підходу до сфери професійної музично-педагогічної освіти, із розвитком тих чи інших компонентів професійної компетентності майбутніх учителів музики.

Визначення професійної компетентності вчителя музики у вітчизняній педагогічній теорії переважно виходить із загальнопедагогічного тлумачення цього феномену, конкретизованого завданнями музично-освітньої діяльності. Зокрема, Р. Савченко,

вивчаючи теоретико-методичні підходи до формування музично-педагогічної компетентності (МПК) майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів, трактує її як інтегративну особистісну якість, що виражає здатність до самостійної успішної реалізації завдань музичної освіти дітей на основі системного зв'язку загальногромадянських, психолого-педагогічних та музично-фахових компетенцій. Науковець структурує музично-педагогічну компетентність у три блоки компетенцій (загальногромадянських, психолого-педагогічних та музично-фахових), взаємоузгодження яких, на думку Р. Савченко, забезпечує формування суб'єкта навчання у гармонійній цілісності: особистість – педагог – фахівець [1, С. 13]. А. Растригіна виокремлює у структурі фахової (професійної) компетентності майбутніх учителів музики інтегровані й спеціальні фахові компетенції [2]. Л. Гаврілова вважає за необхідне додати до змісту професійної підготовки музикантів-педагогів інформаційно-комунікаційну складову, що цілком відповідає сучасним процесам інформатизації освіти та відбиває специфіку нового педагогічного простору, названого наразі науковцями інформаційно-комунікаційним педагогічним середовищем (ІКПС), інформаційно-освітнім середовищем (ІОС) тощо [3].

Інші дослідники (О. Горбенко, Л. Козирева, М. Михаськова, І. Полубояріна, Т. Пляченко, С. Світайло), аналізуючи професійну компетентність майбутніх учителів музики, виокремлюють ті чи інші її фахово-музичні складники, зокрема оркестрово-методичну компетентність (Т. Пляченко), музично-виконавську діяльність (О. Горбенко), диригентсько-хорову компетентність (С. Світайло), повний комплекс музично-педагогічних знань, умінь, навичок, музичних здібностей та якостей особистості (І. Полубояріна, М. Михаськова).

На нашу думку, слід привернути увагу науковців-теоретиків та педагогів-практиків до психолого-педагогічної складової професійної компетентності майбутніх учителів музики, оскільки вчитель музики в загальноосвітній школі має бути не лише майстерним виконавцем (співачом чи інструменталістом), знати мистецтвознавчі засади музичного мистецтва й володіти навичками музично-інтерпретаційної діяльності. Він має бути передусім учителем, педагогом, тож психолого-педагогічні знання, уміння, навички, здібності, особистісні якості, а також готовність до педагогічної діяльності повинні посідати ключове місце у структурі професійної компетентності майбутніх учителів музики.

Спробуємо у межах статті схарактеризувати структурно-змістовий контент психолого-педагогічного компоненту професійної компетентності майбутніх учителів музики, що становитиме *мету* цієї статті.

Психолого-педагогічний компонент у складі професійної компетентності майбутніх учителів музики доцільно структурувати у три складові: когнітивну, практично-діяльну та ціннісно-особистісну, без

яких неможна стати кваліфікованим педагогом і вихователем молоді.

Основою *когнітивної* складової є знання – “сукупність відомостей з якої-небудь галузі, набутих у процесі навчання, дослідження та ін.” [4, С. 771].

Відзначимо, що категорія знань є багатоаспектною і вивчається у межах філософії, педагогіки, психології тощо. З точки зору філософії – це перевірений суспільно-історичною практикою і підтверджений логікою результат процесу пізнання дійсності, адекватне її відображення у свідомості людини у вигляді уявлень, понять, суджень, теорій [5, С. 192]; певна суб’єктивна реальність як ідеальний образ дійсності, людська інформація про світ.

Психологія тлумачить знання як ідеальну, психоментальну структуру у внутрішньому світі особистості, результат пізнавальної діяльності людини, що виступає у вигляді засвоєних понять, законів, принципів, а також як зафіксованих образів явищ і предметів [6, с. 143].

З точки зору педагогіки знання – це “відображення у свідомості індивіда образів предметів і явищ об’єктивної дійсності, їх властивостей, відносин між ними й закономірностей розвитку в процесі засвоєння суспільного досвіду пізнання” [7, с. 326]. В енциклопедії освіти виокремлюються такі види знань, як-от: предметні знання різного ступеня узагальнення; знання способів дій, у тому числі розумових; знання норм, на основі яких формуються уміння й навички міжособистісних стосунків; знання цінностей, що відбивають характер політичних, світоглядних, моральних, естетичних та ін. орієнтацій [7].

Ми цілком погоджуємося із С. Бобришовим, який вивчає педагогічні знання як знання гуманітарні, що відображають безліч мотиваційно-сміслових, ціннісних чинників і цільових залежностей. Досліджуючи знання як педагогічну категорію, він виділяє онтологічний (ідеї, поняття, гіпотези, концепції, теорії) та когнітивний (факти й досягнення педагогічної теорії і практики) образ знань [8].

Виходячи з наведених визначень, до когнітивної складової психолого-педагогічного компоненту професійної компетентності майбутніх учителів музики віднесемо загальнопедагогічні знання – усвідомлення і засвоєння провідних ідей, концепцій, закономірностей розвитку державної системи освіти; засвоєння фундаментальних психолого-педагогічних теорій, дидактичних принципів, змісту, форм та методів навчання і виховання; засвоєння теоретичних основ та методів науково-дослідної роботи; засвоєння основ психології та народної педагогіки; знання методики проведення уроків у школі, у тому числі уроків музичного мистецтва.

Практично-діяльнісна складова психолого-педагогічної компетенції у складі професійної компетентності майбутніх учителів музики містить уміння й навички професійно-педагогічної діяльності.

Як відомо, у психолого-педагогічній науці уміння визначаються як елементи діяльності, що дозволяють робити будь-що з високою якістю

(точно і правильно виконувати якусь дію, операцію, серію дій тощо). Навички – це автоматизовані компоненти вмінь, які реалізуються на рівні несвідомого контролю.

До загальнопедагогічних умінь і навичок, необхідних для забезпечення успішної професійної діяльності майбутніх учителів музики, віднесемо педагогічне спілкування, володіння майстерністю організаторської діяльності в управлінні колективом та навчально-виховним процесом, уміння здійснювати контроль, розвинуту педагогічну техніку, навички самостійної роботи, педагогічну творчість: творчий підхід до уроків музики, педагогічну імпровізацію тощо.

Педагогічне спілкування у педагогіці тлумачиться як система способів і прийомів соціально-психологічної взаємодії вчителя з учнями, змістом якої є обмін інформацією, здійснення виховного впливу та налагодження взаємин; це безпосередня форма прояву комунікації у навчально-виховному процесі між педагогом та вихованцями, яка спрямована на формування і розвиток особистості вихованця, спільне вирішення різноманітних педагогічних завдань, створення умов для реалізації творчих здібностей та сприяння само актуалізації [9]. Відзначимо, що педагогічне спілкування на уроках музики набуває вигляду художньо-педагогічного, оскільки зазвичай торкається певного виду музичної діяльності. До того ж у його структурі важливе місце займає художній твір, як предмет і водночас засіб спілкування.

Педагогічну техніку, яка є одним із складників педагогічного спілкування, визначають як систему вмінь учителя, що дає змогу використовувати власний психофізичний апарат для досягнення ефективних педагогічних результатів. До цієї системи входять уміння спілкуватися вербально (культура і техніка мовлення), невербально (міміка, пантоміміка, зовнішній вигляд), а також уміння керувати своїм психофізичним станом (дихання, напруження м'язів, емоції, увага, уява, спостережливність).

Для майбутнього вчителя музики важливими елементами педагогічної техніки є педагогічна інтуїція (здатність підсвідомо визначати стан іншої людини або інстинктивне розуміння, передбачення ходу подій), емпатія (здатність педагога ідентифікувати себе з учнем), емоційне самовладання, артистизм.

Володіння *майстерністю організаторської діяльності* в управлінні колективом та навчально-виховним процесом – ще один складник загальнопедагогічних умінь і навичок, актуальний для професійної компетентності майбутнього вчителя музики.

У спрощеному розумінні управління – це уміння досягати поставленої мети, використовуючи працю, інтелект, мотиви поведінки інших людей. Управління учнівським колективом – це його використання у якості інструменту виховання й розвитку індивідуальності кожного учня, що набуває особливого значення у діяльності вчителя музики, якому необхідна майстерність організатора вокально-хорового та

інструментального виконавства школярів (керівництво хором, ансамблем, оркестром тощо).

Для забезпечення ефективного управління шкільним музичним колективом вчителю потрібні навички збору й аналізу інформації про учасників колективу; вміння планування й організації педагогічних впливів з метою удосконалення колективного музикування; контролю і корекції виховних впливів тощо.

Уміння здійснювати контроль належать до важливих загальнопедагогічних умінь і навичок, якими має володіти вчитель музики, оскільки педагогічний контроль на уроці забезпечує зворотній зв'язок між учителем і учнями, надає інформацію про ступінь засвоєння навчального матеріалу й рівень розвитку тих чи інших музичних здібностей та навичок музичної діяльності. Майбутні вчителі музики повинні засвоїти як загальнопедагогічні види контролю музичних знань і умінь учнів (фронтальний, груповий, індивідуальний, комбінований, самоконтроль), так і специфічні його форми, пов'язані з особливостями уроку музики як уроку мистецького циклу (музичні вікторини, твори-мініатюри про музику, реферати про окремі музичні твори, напрямки, стилі, жанри, творчість композитора та ін., малюнки до прослуханих творів, кольорові чи танцювально-рухові композиції; самостійні творчі роботи тощо).

Навички самостійної роботи мають особливе значення у процесі професійного розвитку майбутніх учителів музики, оскільки саме у самостійній роботі студентів відпрацьовуються основні музично-виконавські вміння й навички, набувається досвід слухання музики, розвиваються навички музичної творчості. До того ж оволодіння навичками самостійної роботи активізує пізнавальну діяльність майбутнього фахівця, полегшує пошук науково-методичної інформації, робить більш усвідомленим засвоєння навчального матеріалу, стимулює саморозвиток і самонавчання.

У музичній педагогіці під самостійною роботою розуміють спеціально організовану діяльність студентів з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей, спрямовану на самостійне виконання навчальних завдань як на аудиторних заняттях, так і в позааудиторний час [10, С. 8]. Науковці (Н. Васильєва, О. Горожанкіна, А. Матінова, І. Шайдур та ін.) вказують, що майбутні музиканти-педагоги мають відноситися до самостійної роботи як творчого процесу, покликаного не лише засвоювати, а й переосмислювати отриману інформацію та удосконалювати набуті навички.

Крім того, на сучасному етапі розвитку освіти місце самостійної роботи збільшується, активно впроваджуються у практику форми дистанційного навчання, побудовані на самостійному опануванні учнями навчального матеріалу. В умовах скорочення аудиторних годин за рахунок збільшення часу на самостійну роботу студентів (50-70% навчального часу) відбувається переорієнтація процесу навчання з лекційно-

інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форми.

Самостійна робота майбутнього вчителя музики втілюється у таких уміннях і навичках, як-от:

- уміння діагностувати і прогнозувати якість власної музично-педагогічної діяльності;

- уміння самостійно виконувати художньо-педагогічний аналіз (або аналіз-інтерпретацію) музичного твору певного жанру, стилю і напрямку з позицій його естетичної цінності та доцільності використання в музичному вихованні;

- навички читання нот з листа, транспозиції мелодій та акомпанементів;

- навички ескізного опрацювання музичних творів, визначення виконавських труднощів та ін.

Педагогічна творчість серед загальнопедагогічних умінь і навичок, необхідних для забезпечення успішної професійної діяльності майбутніх учителів музики, займає особливе місце завдяки її спорідненості з мистецькою творчою діяльністю. Педагогічну творчість визначають як особистісну якість педагога, що є джерелом його ініціативи, активності, інновацій, постійного натхнення для вдосконалення педагогічного процесу.

Творчість, як мистецька, так і педагогічна, завжди пов'язана з нестандартним, нешаблонним, нестереотипним характером діяльності людини (Л. Коган, Я. Пономарьов та ін.). Крім того, педагогічна творчість спрямована на формування творчої особистості учня, стимулювання його творчої активності, що становить її специфіку та вирізняє від мистецької чи технічної творчості. Отже, специфічним є предмет педагогічної творчості – особистість дитини, а також “інструмент” цієї творчості – особистість вчителя.

Зазначимо, що поняття педагогічної творчості містить і творчу педагогічну діяльність вчителя, і творчу навчальну діяльність учня, тобто педагогічна творчість – це особистісно орієнтована розвивальна взаємодія вчителя та учня, яка зумовлюється певними психолого-педагогічними умовами і забезпечує подальший творчий розвиток особистості і рівня творчої діяльності вчителя [11].

Основні риси педагогічної творчості науковці вбачають у підтримці пошукової активності учнів, ініціативи, оригінальності та самостійності у вирішенні навчальних завдань, розробці й конструюванні нових форм навчальної взаємодії, широкому застосуванні інтерактивних технологій навчання, спрямованих на розвиток творчої особистості [11].

Наразі діяльнісне тлумачення педагогічної творчості зміщується в бік стратегії саморозвитку, самовдосконалення, самопізнання особистості та рефлексії. Приміром, С. Сисоєва, Т. Порубай та інші сучасні науковці розглядають педагогічну творчість як цілісний процес професійної реалізації та самореалізації педагога в освітньому процесі.

У педагогічній творчості вчителя-музиканта значнішими стають прояви виконавської, акторської, дослідницької творчості, педагог-музикант повинен гнучко керувати своїм творчим натхненням, володіти навичками самоконтролю й саморегуляції психофізіологічного стану, що пов'язано зі специфікою музично-мистецької діяльності.

Педагогічна імпровізація як складова педагогічної творчості вчителя – це його здатність швидко і правильно оцінювати ситуацію, приймати рішення відразу, без розгорнутого логічного міркування, на основі накопичених знань, досвіду та інтуїції.

Імпровізацію у професійній діяльності педагога-музиканта визначають як творчий процес, спрямований на перетворення первісної педагогічної ідеї уроку, виходячи з асоціативних уявлень учнів з метою управління їх емоційно-інтелектуальною діяльністю і побудови у співавторстві з учителем нової освітньої реальності [12]. Необхідною умовою здійснення імпровізації вчителем-музикантом у професійній педагогічній діяльності, на думку Т. Бондаренко, стає художньо-творчий діалог як якісно інший спосіб спільної мисленнєвої діяльності вчителя та учня, що припускає змістовне спілкування від знання до сенсу явищ музичного мистецтва [12, с. 7]. Процес педагогічної імпровізації на уроках музики забезпечує спільне прочитання художньої ідеї музичного твору і творче самовираження вчителя й учнів.

Ціннісно-особистісна складова психолого-педагогічної компетенції у складі професійної компетентності майбутніх учителів музики передбачає сформованість професійно-особистісних якостей майбутнього педагога, до яких належать: любов до дітей, внутрішні цінності, розвинена духовна культура, педагогічна інтуїція, рефлексія, потреба у професійно-педагогічному самовдосконаленні тощо.

Ураховуючи мету музичного навчання в школі, яка полягає у формуванні музичної культури школярів як невід'ємної частини духовної культури кожної особистості, вчитель музики передусім сам має бути людиною високої загальної культури.

Поняття культури особистості зазвичай визначає рівень вихованості та освіченості людини, рівень оволодіння тією чи іншою сферою знання або діяльності. Як вказують науковці (Л. Губерський, В. Кремень, А. Приятельчук [13]), культуру особистості характеризує глибина засвоєння загальнолюдських надбань матеріальної і духовної культури, перетворення цих надбань на власний духовний світ та їх застосування в процесі життєдіяльності й спілкування з іншими людьми. Тож культуру особистості складають ціннісні надбання людини, створені в процесі її соціалізації.

Ми цілком поділяємо думку О. Рудницької, яка визначає культуру вчителя як сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань, які відображають історично досягнутий рівень розвитку людини і втілюються в результатах продуктивної діяльності [14, с. 106].

Окремо у змісті ціннісно-особистісної складової психолого-

педагогічної компетенції майбутніх учителів музики слід відзначити *педагогічну культуру* як частину загальної культури особистості, в якій найбільш повно відображені духовні й матеріальні цінності освіти та виховання, а також способи творчої педагогічної діяльності. Одним із системотворчих компонентів педагогічної культури є педагогічна інтуїція, надзвичайно важлива для вчителя музики, оскільки саме вона визначає миттєвий і безпомилковий вибір методу, прийому, слова, необхідної виконавської інтонації тощо.

Любов до дітей, терпимість і мудрість вчителя, здатність розглядати той чи інший вчинок, процес виховання, навчання й розвитку в певній перспективі, емпатія – якості, необхідні для вчителя будь-якої дисципліни. Утім, саме вчитель музики завдяки цим якостям і з допомогою музичного мистецтва здатний розвивати в учнях фантазію та інтуїцію, пробуджувати глибоке сприйняття світу, відчуття й усвідомлення себе особистістю тощо. Емпатія як протиставлення відчуженості та егоїзму ефективно розвивається у музичній діяльності, вчитель допомагає учням відгукнутися на почуття і образи, втілені у музичному мистецтві.

Ще одна актуальна для майбутнього вчителя музики загальна якість особистості – *артистизм*, що проявляється насамперед у виконавській, комунікативній та музично-організаційній діяльності: це здатність “заражати” учнів бажанням спілкуватися з музикою, слухати її й виконувати, створювати власні музичні твори, зміцнювати інтерес до музичного мистецтва й уроків музики у школі.

Професійна самосвідомість учителя музики, яка виявляється у здатності аналізувати власну виконавську, комунікативну, організаторську, дослідницьку діяльність, а також музичний розвиток учнів, забезпечує професійний саморозвиток педагога і підвищення його професійної майстерності.

Вкажемо також на важливість професійного самовдосконалення особистості майбутнього педагога-музиканта, яке у сучасній педагогіці розглядається як цілеспрямоване, систематичне самостійне поглиблення й розширення фахових знань, розвиток умінь, здібностей, професійно значущих якостей особистості. Л. Суценко вважає професійне самовдосконалення майбутнього вчителя внутрішнім процесом якісних самозмін, який відбувається за рахунок усвідомлення особистістю необхідності самовдосконалення, грамотного самоаналізу, власних роздумів і педагогічної рефлексії; мотивованого, цілеспрямованого й добре організованого саморуху до найкращого в собі [15, С. 6]. Важливу роль у професійному самовдосконаленні майбутнього вчителя відіграють самовиховання та самоосвіта.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє структурувати психолого-педагогічний компонент професійної компетентності майбутніх учителів музики у три складові: когнітивну, практично-діяльнісну та ціннісно-особистісну. Унаочнимо цю структуру

(рис. 1).

Завершуючи огляд складових психолого-педагогічного компоненту професійної компетентності майбутніх учителів музики, згадаємо наукові розвідки Р.Немова, який, вивчаючи психологію педагогічної діяльності, виокремив вимоги до особистості вчителя, що роблять його здатним якнайкраще навчити і виховати іншу особистість. Серед них: любов до дітей і педагогічної діяльності, наявність спеціальних педагогічних знань, широка ерудиція, педагогічна інтуїція, високорозвинений інтелект, високий рівень загальної культури і моралі, професійне володіння різноманітними методами навчання і виховання. Важливим для вчителя є також товариське ставлення до дітей, артистичність, весела вдача, гарний смак тощо [16, с. 529]. Усе це – якісні вимоги, невід’ємні від продуктивної педагогічної діяльності у будь-якій галузі, проте для вчителя музики, який має особливий вплив на внутрішній світ, ціннісні орієнтації та культуру вихованців, вони є особливо актуальними.

Рис. 1. Структура психолого-педагогічного компоненту професійної компетентності майбутніх учителів музики

Література

1. Савченко Р. А. Теорія і методика формування музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів : автореф. дис... доктора пед. наук : 13.00.02 / Р. А. Савченко. – К. 2014. – 43 с. **2. Растригіна А. М.** Формування фахових компетенцій у класі хорового диригування як основа професіоналізму майбутнього педагога-музиканта /

А. М. Растригіна // Хорове мистецтво України та його подвижники : матеріали другої міжнар. наук.-практ. конф. / ред.-упор. П. Гушоватий, З. Гнатів. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – 2012. – С. 3 – 8. **3. Гаврілова Л. Г.** Формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами мультимедійних технологій : монографія / Л. Г. Гаврілова. – Київ : Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – 403 с. **4. Великий** тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. та гол. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь:ВТФ “Перун”, 2004. – 1440 с. **5. Философский** энциклопедический словарь / [гл. ред. : Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев]. – М. : Сов. энциклопедия, 1983. – 840 с. **6. Психологический** словарь / под общ. ред. Ю. Л. Неймера. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2003. – 640 с. **7. Енциклопедія** освіти / Акад. пед. наук України [гол. ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. **8. Бобрышов С. В.** Методология историко-педагогического исследования развития педагогического знания : автореф. дисс. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / С. В. Бобрышов. – Ставрополь, 2006. – 42 с. **9. Професійно-педагогічне** спілкування вчителя [Електронний ресурс] : віртуальна школа професійного становлення молодого педагога. – Режим доступу : http://teacher.ed-sp.net/index.php?option=com_content&view=article&id=149:2013-10-21-09-23-48&catid=1:2011-09-13-21-50-27&Itemid=2. – Назва з екрану. **10. Шайдур І. А.** Організація самостійної роботи студентів педагогічних університетів на основі індивідуально-орієнтованого підходу : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / І. А. Шайдур. – К., 2003. – 22 с. **11. Сафарян С. І.** Сучасні технології формування педагогічної творчості як складової професійної компетентності вчителя-словесника в системі методичної роботи із зарубіжної літератури [Електронний ресурс] / С. І. Сафарян. – Режим доступу : http://ippo.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=553. – Назва з екрану. **12. Бондаренко Т. І.** Педагогическая импровизация в профессиональной деятельности учителя музыки : автореф. дисс... канд. пед. наук : 13.00.08 / Т. И. Бондаренко; Ин-т худож. образования РАО. – М., 2007. – 20 с. **13. Людина і світ** : підручник / [Л. В. Губерський, В. Г. Кремень, А. О. Приятельчук та ін.]; голов. ред. Л. В. Губерський. – К. : Т-во “Знання”, КОО, 2001. – 349 с. **14. Рудницька О. П.** Культуровідповідність мистецької освіти / О. П. Рудницька // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія [за ред. І. А. Зязюна]. – К. : Віпол, 2000. – С. 106 – 133. **15. Сущенко Л. О.** Стимулювання професійного самовдосконалення вчителів початкових класів у системі післядипломної освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л. О. Сущенко;. – Київ, 2009. – 22 с. **16. Немов Р. С.** Психология : учеб. для студентов высш. пед. учеб. заведений : в 3 кн. – Кн. 2. Психология образования. – 2-е изд. – М. : Просвещение : ВЛАДОС, 1997. – 608 с.

Гаврілова Л. Г., Пікула О. О. Структурно-змістовий контент психолого-педагогічного компоненту професійної компетентності майбутніх учителів музики.

Стаття присвячена актуальній проблемі мистецької освіти – формуванню професійної компетентності майбутніх учителів музики, що цілком відповідає сучасній освітній парадигмі, яка розглядає компетентнісний підхід як один зі стратегічних напрямів державної політики в освітній сфері. Психолого-педагогічний компонент професійної компетентності майбутніх музикантів-педагогів структурується у три складові: когнітивну (усвідомлення й засвоєння провідних ідей, концепцій, фундаментальних психолого-педагогічних теорій, дидактичних принципів, змісту, форм та методів навчання й виховання; знання методики проведення уроків у школі, зокрема уроків музичного мистецтва та ін.); практично-діяльнісну (педагогічне спілкування, володіння майстерністю організаторської діяльності в управлінні колективом та навчально-виховним процесом, уміння здійснювати контроль, педагогічна техніка, навички самостійної роботи, педагогічна творчість тощо); ціннісно-особистісну (любов до дітей, внутрішні цінності, розвинена духовна культура, педагогічна інтуїція, рефлексія, потреба в професійно-педагогічному самовдосконаленні і т.д.).

Ключові слова: професійна компетентність, майбутні вчителі музики, структура, компонент.

Гаврилова Л. Г., Пикула О. О. Структурно-смысловой контент психолого-педагогического компонента профессиональной компетентности будущих учителей музыки

Статья посвящена актуальной проблеме художественного образования – формированию профессиональной компетентности будущих учителей музыки, что полностью соответствует современной образовательной парадигме, которая рассматривает компетентностный подход как одно из стратегических направлений государственной политики в сфере образования. Психолого-педагогический компонент профессиональной компетентности будущих музыкантов-педагогов структурируется в три составляющие: когнитивную (усвоение ведущих идей, концепций, фундаментальных психолого-педагогических теорий, дидактических принципов, содержания, форм и методов обучения и воспитания; знание методики проведения уроков в школе, в частности уроков музыкального искусства и др.); практически-деятельностную (педагогическое общение, владение мастерством организаторской деятельности в управлении коллективом и учебно-воспитательным процессом, умение осуществлять контроль, педагогическая техника, навыки самостоятельной работы, педагогическое творчество и т.п.); ценностно-личностную (любовь к детям, внутренние ценности, развитая духовная культура, педагогическая интуиция, рефлексия, потребность в

профессионально-педагогическом самосовершенствовании и т.д.).

Ключевые слова: профессиональная компетентность, будущие учителя музыки, структура, компонент.

Gavrilova L. G., Picula O. O. Structural-Semantic Content of Psycho-Pedagogical Component of Future Music Teachers' Professional Competence.

The article is devoted to an actual problem of art education – the formation of professional competence of future music teachers that is fully consistent with modern educational paradigm, which is considered the competence approach as one of the strategic directions of the state policy in the sphere of education. According to the authors, studying the professional competence of the teacher of music, you should pay attention to its psychological and pedagogical component, specified the tasks of musical-pedagogical activity.

Psycho-pedagogical component of future teachers-musicians' professional competence is structured in three parts:

- cognitive (the assimilation of the leading ideas, concepts, fundamental psychological and pedagogical theories, teaching principles, content, forms and methods of training and education, knowledge of the techniques learned in the school, in particular musical art lessons, etc.);

- practically-activity (pedagogical communication, possession of skill organizational activity, team management and the educational process, the ability to control, educational equipment, skills of independent work, pedagogical work, etc.);

- personal (love of children, the intrinsic values, developed spiritual culture, pedagogical intuition, reflection, the need for professional-pedagogical self-improvement, etc.).

Keywords: professional competence, future music teachers, structure, component.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2016 р.

Прийнято до друку 30.05.2016 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Сташевська І. О.

УДК 378.016:78

М. М. Пшеничних

**МУЗИЧНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МУЗИКИ**

Музично-аналітичні вміння й навички – один із провідних видів музичної діяльності. Опанування основами практичного аналізу музичних творів у процесі фахової підготовки є запорукою успішної